

Dünyada ve Türkiye’de Güncel Verilerle HIV/AIDS

TÜRK
HIV AIDS
DERGİSİ
2006; 9(4)

Dr. Aygen Tümer

Hacettepe Üniversitesi AIDS Tedavi ve Araştırma Merkezi (HATAM)

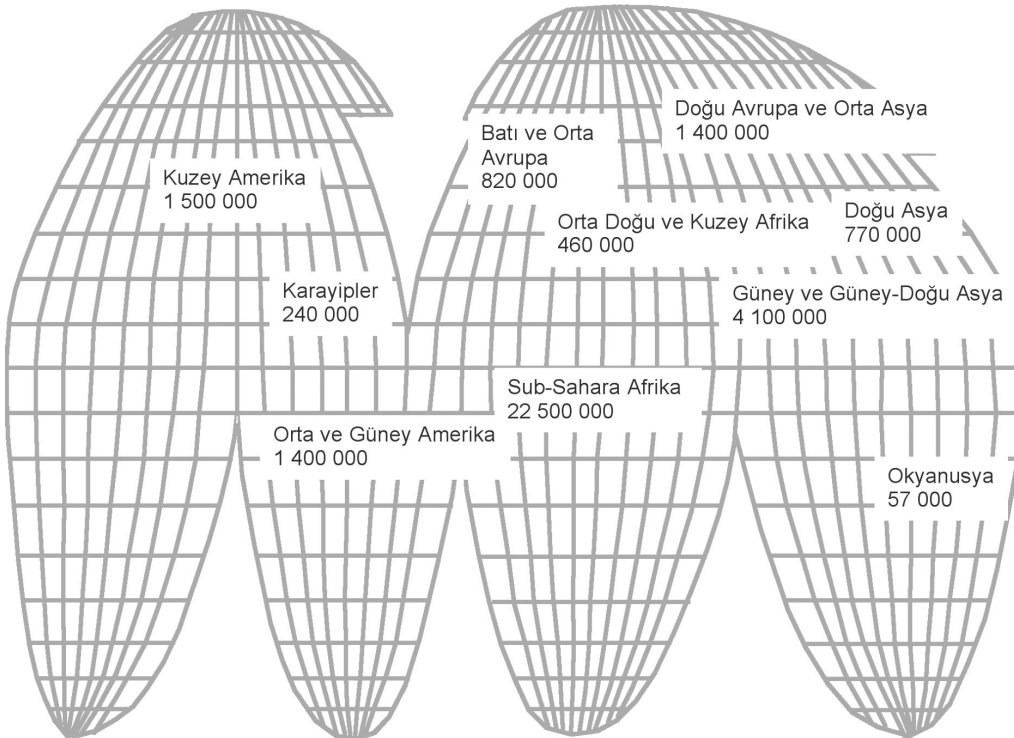
Dünyada HIV/AIDS

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)/UNAIDS tarafından Aralık 2010 tarihinde açıklanan verilere göre; dünyada 2009 yılında her gün 7000 yeni enfekte vaka bildirilmiştir. Bu vakaların;

- %97’si düşük ve orta gelirli ülkelerde yaşamakta,
- Yaklaşık 1000 kişisi 15 yaş altı çocuk,
- Yaklaşık 6000 kişisi 15 yaş ve üstü yetişkinler olup;
  - yaklaşık %51’i kadınlar,
  - yaklaşık %41’i gençlerden (15-24 yaş) oluşmaktadır.

HIV/AIDS 2010

Toplam: 33.3 Milyon

Epideminin zirveye ulaştığı 1999 yılından beri HIV enfekte kişi sayısında yüzde 19 azalma gözlenmekle birlikte, bu azalma zafer olarak kabul edilmemelidir. Çünkü, 2009 yılında HIV/AIDS ile mücadeleye ayrılan yatırım ilk kez artmadı. Düşük ve orta gelirli ülkelerde yaşayan ve tedavi ihtiyacı olan 15 milyon HIV enfekte kişiden bugün sadece 5.2 milyonu tedaviye ulaşmaktadır.

DSÖ/UNAIDS 2010 özet raporuna göre;

- 2009 yılında %67’lik oran ile Sub-Sahara Afrika dünyada en fazla HIV enfekte kişi sayısına sahip bölge,
- 2001 ve 2009 yılları arasında 22 Sub-Sahara Afrika ülkesinde HIV enfekte kişi oranı %25’ten fazla azaldı,
- Orta ve Güney Amerika bölgesinde HIV enfekte kişi sayısı en fazla Brezilya’da,
- Orta ve Güney Amerika’da HIV enfekte çocuk sayısı azalmakta olup, daha da düşme eğiliminde,
- Kuzey Amerika ve Batı-Orta Avrupa’da erkekler ile cinsel ilişkiye giren erkekler en fazla görülen bulaşma yolu,
- 2007 yılında, Kuzey Amerika ve Batı-Orta Avrupa bölgesinde Birleşik Krallık (UK)’da erkeklerle cinsel ilişkiye giren erkekler arasında yeni HIV enfeksiyonu tanısı o tarihe kadar görülen en yüksek seviyesinde,
- Karayipler, Sub-Sahara Afrika gibi HIV enfekte kişiler arasında kadınların oranının erkeklerden daha fazla olduğu bölge olarak görülmektedir.

DSÖ/UNAIDS Aralık 2010 Dünya Verileri

HIV/AIDS ile yaşayanlar	
Total	33.3 milyon
Erişkin	30.8 milyon
Kadın	15.9 milyon
15 yaş altı	2.5 milyon
2009 yılında HIV enfekte yeni vakalar	
Total	2.6 milyon
Erişkin	2.2 milyon
15 yaş altı	370.000
2009 yılında HIV/AIDS hastalığından ölenler	
Total	1.8 milyon
Erişkin	1.6 milyon
15 yaş altı	260.000

Önleme ve Tedavi

- HIV enfeksiyonuna yönelik korunma yöntemleri fayda sağlamakta; HIV epidemisinden en fazla etkilenen birçok ülkede yeni HIV enfekte kişi sayıları düşmekte,
- Davranış değişikliği epideminin seyrinin olumlu yönde değişebileceğini gösterirken, damgalama ve ayrımcılık, hizmetlere erişimi daha kötü hale getirmekte,
- Epidemiden en fazla etkilenen 15 ülkedeki gençler arasında HIV bulaşma oranı, gençlerin daha güvenli cinsellik yaşaması ile %25’den fazla oranda düşme eğiliminde,
- Düşük ve orta gelirli ülkelerde yaşayan ülkelere antiretroviral tedavi ulaşımı 2004 yılında 700.000 iken, 2009 yılında 5.2 milyon kişiye yükseldi,
- Günümüzde 10 milyon insanın halen tedaviye erişimi bulunmamakta,
- Anneden bebeğe HIV bulaşmasını engellemek için tedavi alan HIV enfekte hamile kadın sayısı; 2007 yılında %35 iken 2009 yılında %53’e yükseldi,
- HIV enfekte kişiler arasında başlıca ölüm sebebi Tüberküloz (TB),
- 2009 yılında AIDS ile mücadeleye 15,9 milyar dolar harcanmış, 2010 yılındaki ihtiyaçların karşılanması için fazladan 10 milyar dolar gerekmektedir.

Türkiye’de HIV/AIDS

Türkiye Doğu Avrupa Orta Asya bölgesi içinde bildirilmektedir. Ülkemiz verilerini incelemeyen önce içinde bulunduğumuz bölgeyi incelemekte yarar görüyoruz.

Doğu Avrupa Orta Asya Bölgesi

- 2001 yılından beri HIV enfekte kişi sayısı üç kat artış göstermekte; 2001 yılında 760.000 olan HIV enfekte vaka sayısı 2009 yılında 1.4 milyona ulaşmış,
- 2001-2009 yılları arasında dünyada HIV enfekte vakaların %25 ile en fazla arttığı 7 ülkeden 5’i olan Ermenistan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan Doğu Avrupa ve Orta Asya Bölgesinde bulunmakta,
- Rusya Federasyonu ve Ukrayna, bildirilen yeni HIV enfekte vakaların %90’ını oluşturmakta,
- Ukrayna, tüm Avrupa ve Orta Asya’da %1.1’lik oran ile en yüksek yetişkin HIV prevalansına sahip,
- HIV bulaşmasında ana yollar; damar içi madde kullanımı, seks işçiliği ve erkekler ile seks yapan erkekler,
- Bölgede 3.7 milyon damar içi madde kullanıcısının $\frac{1}{4}$ ’ü HIV enfekte,
- Epidemiyoloji, çoğunlukla cinsel ilişki kurdukları kadın partnerleri ile madde aracılığı ile enjektör paylaşan erkekler ile yayılmakta,
- Sonuçta HIV enfekte kadınların oranı artmakta,
- HIV/AIDS hastalığına bağlı ölümlerin sayısında bölgesel yüksek artış görülmekte; 2001 yılında 18.000 iken, 2009 yılında 76.000 olarak bildirilmiştir.

Özellikle içinde bulunduğumuz bölgede yeni HIV enfekte vaka sayıları artarken Türkiye’nin bunun dışında kalması düşünülmemektedir. Sağlık Bakanlığı verileri incelendiğinde vaka sayılarımızın arttığı görülmektedir.

TÜRKİYE’DE HIV/AIDS VAKALARININ YAŞ VE CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI (Haziran 2010, T.C. Sağlık Bakanlığı)

Yaş Grupları	Erkek	Kadın	Toplam
0	17	7	24
1-4	10	17	27
5-9	6	10	16
10-12	4	2	6
13-14	2	2	4
15-19	29	40	69
20-24	224	233	457
25-29	392	246	638
30-34	487	198	685
35-39	478	110	588
40-49	603	121	724
50-59	314	106	420
60+	174	43	217
Bilinmeyen	205	97	302
Toplam	2945	1232	4177

TÜRKİYE’DE HIV/AIDS VAKALARININ YILLARA GÖRE DAĞILIMI
(Haziran 2010, T.C. Sağlık Bakanlığı)

Yıllar	Vaka	Taşıyıcı	Toplam
1985	1	1	2
1986	2	3	5
1987	7	27	34
1988	9	26	35
1989	11	20	31
1990	14	19	33
1991	17	21	38
1992	28	36	64
1993	29	45	74
1994	34	52	86
1995	34	57	91
1996	37	82	119
1997	38	105	143
1998	29	80	109
1999	28	91	119
2000	46	112	158
2001	40	144	184
2002	48	142	190
2003	52	145	197
2004	47	163	210
2005	37	295	332
2006	35	255	290
2007	24	352	376
2008	49	401	450
2009	75	453	528
2010*	30	249	279
Toplam	801	3376	4177

*Haziran 2010 ilk 6 aylık verilerdir.

BULAŞMA YOLLARINA GÖRE HIV/AIDS VAKALARININ DAĞILIMI
(Haziran 2010, T.C. Sağlık Bakanlığı)

Olası Bulaşma Yolu	Toplam
Homo/Biseksüel Cinsel İlişki	363
Damar İçi Madde Bağımlılığı	141
Homo/Biseksüel Cinsel İlişki + Damar İçi Madde Bağımlılığı	6
Hemofili Hastalığı	11
Transfüzyon Yapılması	55
Heteroseksüel Cinsel İlişki	2353
Anneden Bebeğe Bulaşma	65
Nozokomial Bulaşma	22
Bilinmeyenler	1161
Toplam	4177

Ülkemizde HIV enfekte vaka sayılarının artma nedenleri;

- Toplumun HIV/AIDS hastalığı konusunda bilgi ve bilinç düzeyi,
- Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar konusunda bilgiler kısıtlı,
- Genç nüfusa (15-49 yaş) sahip olmak,
- Nüfus hareketliliği,
- Turizm ülkesi olmak,
- Özellikle kayıtsız çalışan seks işçilerinin artması,
- Yurt dışında çalışan işçi popülasyonu,
- Damar içi madde kullanımında artış olarak bildirilmektedir.

Kaynaklar

- Tümer, A., & Ünal, S. (2006). HIV/AIDS Epidemiyolojisi ve Korunma. Güncel Bilgiler Işığında HIV/AIDS. Ünal, S. ve Tümer, A. (ed.). Ankara: Bilimsel Tıp Yayınevi, 9-27.
- T.C Sağlık Bakanlığı (Haziran 2010). Yıllara göre HIV Bulaşma Yolları. HIV/AIDS Verileri. Ankara.
- UNAIDS (2010). HIV/AIDS Epidemiyolojik Verileri: Türkiye.

***HATAM web sayfamızı
ziyaret ettiniz mi?***

• YENİLENDİ •

<http://www.hatam.hacettepe.edu.tr>